

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2025-2026

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 18 Μαΐου 2026

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΟΓΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Α΄ ΣΕΙΡΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Γ073

ΟΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

Σημείωση: Όπου «σ.» η σελίδα αναφέρεται στο βιβλίο: Στ. Βιρβιδάκης, Βασίλης Καρασμάνης, Χαρ. Τουρνά, *Αρχές Φιλοσοφίας*, Β΄ Γενικού Λυκείου ΥΠΔΒΘ, Αθήνα, ΙΤΥΕ- «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» 2012, όπου «σ.*» η σελίδα αναφέρεται στο βιβλίο: Θεοδόσιος Ν. Πελεγρίνης, *Αρχές Φιλοσοφίας*, Β΄ Ενιαίου Λυκείου, ΥΕΠΘ-ΠΙ, Αθήνα, ΟΕΔΒ 2002.

ΜΕΡΟΣ Α΄

(30 μονάδες)

A1. Καθένα από τα στοιχεία της στήλης Α αντιστοιχεί με ένα στοιχείο της στήλης Β. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς της **στήλης Α** και δίπλα από τον κάθε αριθμό το γράμμα της **στήλης Β** που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Καντ	α. «Ιδεαλισμός»
2. Μπέρκλεϋ	β. «Εκχώρηση εξουσίας σε μια κεντρική αρχή»
3. Λα Μετρί	γ. «Κατηγορική προσταγή»
4. Τόμας Χομπς	δ. «Υλισμός»
5. Σοπενχάουερ	ε. «Δύναμη της βούλησης»

(5 X 3 = 15 μονάδες)

Απάντηση Α1

1. γ (σ.* 100) [Μονάδες 3]
2. α (σ. 124) [Μονάδες 3]
3. δ (σ. 124/125) [Μονάδες 3]
4. β (σ. 174) [Μονάδες 3]
5. ε (σ.* 62) [Μονάδες 3]

A2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας στο τετράδιο εξέτασής σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση, τη λέξη «**σωστό**» ή «**λάθος**».

α. Σύμφωνα με τον Άλαν Τιούρινγκ, η μηχανή είναι σε θέση να πραγματοποιήσει όλες τις νοητικές λειτουργίες του ανθρώπου.

β. Το υψηλό, σε αντίθεση με το ωραίο, μας προκαλεί έντονα αισθήματα, τα οποία ενδέχεται να φτάσουν μέχρι τα όρια του δέους και του φόβου.

γ. Ένας από τους εκπροσώπους της θεωρίας του Φυσικαλισμού υπήρξε και ο Ντεκάρτ.

δ. Κατά τον Αριστοτέλη, η ευδαιμονία είναι ενέργεια της ψυχής σύμφωνα με την αρετή.

ε. Οι ηθικές κρίσεις είναι καθολικές και απόλυτες και ισχύουν σε όλο τον κόσμο ανεξαρτήτως εποχής, πολιτισμού και κοινωνίας.

(5 X 3 = 15 μονάδες)

Απάντηση Α2

α. Σ (σ. 135) [Μονάδες 3]

β. Σ (σ.* 139) [Μονάδες 3]

γ. Λ (σ. 124) [Μονάδες 3]

δ. Σ (σ.* 89) [Μονάδες 3]

ε. Λ (σ. 150) [Μονάδες 3]

ΜΕΡΟΣ Β´

(20 μονάδες)

Να δώσετε σύντομες απαντήσεις (έκταση: 70 – 110 λέξεις)

B1. Ποιος φιλόσοφος διέκρινε την ψυχή σε τρία (3) επίπεδα; Να ονομάσετε τα επίπεδα αυτά και να τα εξηγήσετε.

Απάντηση B1

Ο φιλόσοφος ο οποίος διέκρινε την ψυχή σε τρία επίπεδα είναι ο Πλάτωνας. Σύμφωνα με τον Πλάτωνα, η ψυχή του ανθρώπου διακρίνεται στο ανώτατο επίπεδο, που είναι το λογιστικό, στο κατώτατο που είναι το επιθυμητικό, και στο θυμοειδές, που βρίσκεται ανάμεσά τους. Στο λογιστικό τμήμα της ψυχής περιλαμβάνεται η σκέψη του ανθρώπου, στο θυμοειδές περικλείονται οι βουλητικές ενέργειες του και στο επιθυμητικό εντάσσονται τα κατώτερα και ανεξέλεγκτα πάθη του. (βλ. σ.* 78) [Μονάδες 10]

B2. Να εξηγήσετε τη θεωρία της μεσότητας του Αριστοτέλη, συνδέοντάς την με την κατάκτηση της ευδαιμονίας.

Απάντηση B2

Σύμφωνα με τη θεωρία της μεσότητας, ο Αριστοτέλης προτρέπει τον άνθρωπο να αποφεύγει κάθε ακραία συμπεριφορά, εάν θέλει να κατακτήσει την αρετή και να γίνει ευτυχισμένος. Στόχος του ανθρώπου, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, είναι να κατακτήσει την ευδαιμονία, αλλά πρέπει πρώτα να κατακτήσει την αρετή, η οποία συνίσταται στη μεσότητα δύο ακροτήτων, μεταξύ μίας υπερβολής και μίας έλλειψης. Επομένως, σύμφωνα με τη θεωρία του Αριστοτέλη, ο άνθρωπος μπορεί να γίνει ευτυχισμένος μόνο εάν επιλέγει τη χρυσή τομή στον τρόπο που συμπεριφέρεται, αποφεύγοντας οποιαδήποτε υπερβολική και ακραία

συμπεριφορά. (βλ. σ.* 86, 89) [Μονάδες 10]

ΜΕΡΟΣ Γ΄

(50 μονάδες)

Να δώσετε διευρυμένες απαντήσεις (έκταση: 250 – 300 λέξεις)

Γ1. Αφού μελετήσετε το πιο κάτω παράθεμα και αξιοποιήσετε τις φιλοσοφικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στο ερώτημα που ακολουθεί:

«Όπως θα δούμε, ο Πλάτων θεωρεί σημαντικό το γεγονός ότι οι καλές τέχνες είναι μιμητικές με μία έννοια που δεν ισχύει για τις υπόλοιπες χειροτεχνικές δραστηριότητες. Όμως για να πλησιάσουμε αυτήν τη σημαντική αλλά αόριστη έννοια (ή σύμπλεγμα εννοιών), είναι καλύτερα να ξεκινήσουμε από την ευρύτερη σημασία με την οποία τη χρησιμοποιεί ο Πλάτων. Γιατί αυτή η σημασία της είναι ο πυρήνας ολόκληρης της πλατωνικής φιλοσοφίας. [...] Ο μουσικός μιμείται τη θεϊκή αρμονία, ο ενάρετος άνθρωπος μιμείται τις αρετές, ο σοφός νομοθέτης μιμείται τη Μορφή του Καλού, όταν οικοδομεί το κράτος του, ο θεός (ή ο δημιουργός) μιμείται τις Μορφές, όταν κατασκευάζει τον κόσμο των μεικτών πραγμάτων».

M. Beardsley, *Ιστορία των Αισθητικών Θεωριών*, (Μετάφραση: Δ. Κούρτοβικ και Π. Χριστοδουλίδης), Αθήνα, εκδόσεις Νεφέλη 1989, σ. 28-29.

Ερώτημα: (α) Να εξηγήσετε την άποψη του Πλάτωνα σχετικά με την Τέχνη· (β) Να συγκρίνετε την άποψη του Πλάτωνα με την άποψη που διατυπώνει ο Αριστοτέλης σχετικά με την Τέχνη· (γ) Ποια από τις δύο απόψεις θα υποστηρίζατε; Εξηγήστε.

Απάντηση Γ1

Οι μαθητές/μαθήτριες οφείλουν να αναφερθούν στα ακόλουθα σημεία:

(α) Σύμφωνα με τον Πλάτωνα, η τέχνη αναπαριστά αισθητά πράγματα. Τα έργα τέχνης είναι απομιμήσεις των πραγμάτων που παρατηρούμε με τις αισθήσεις μας. Με άλλα λόγια η τέχνη δεν κάνει τίποτε άλλο από το να αντιγράφει τα αντίγραφα των αληθινών πραγμάτων, κάτι το οποίο καθιστά τα έργα τέχνης απομιμήσεις, που απέχουν δύο φορές από την πραγματικότητα. Το γεγονός αυτό, κατά τον Πλάτωνα, αντί να μας φέρνει πιο κοντά στην αλήθεια, αναπαράγει και επαυξάνει την απάτη και το ψεύδος του αισθητού κόσμου, γεγονός που την καθιστά επικίνδυνη για τον άνθρωπο. Ο Πλάτωνας θεωρεί την τέχνη ένα είδος εξαπάτησης του ανθρώπου, αλλά ταυτόχρονα υποστηρίζει ότι υπονομεύει και την αρετή. (βλ. σ.* 134-135) [Μονάδες 10]

(β) Αντίθετα, ο Αριστοτέλης αναγνώρισε την αξία της τέχνης και τόνισε τον θεραπευτικό χαρακτήρα της τραγωδίας για την ανθρώπινη ψυχή. Υποστηρίζει ότι στόχος της

τραγωδίας είναι να προσφέρει στους θεατές τη δυνατότητα να γίνουν καλύτεροι, μέσα από συγκεκριμένες πράξεις, αλλά και μέσα από χαρακτήρες καθολικής εμβέλειας. Για τον Αριστοτέλη, η τραγωδία και η ποίηση, σε αντίθεση προς την ιστορία, αποσκοπεί στην παρουσίαση του καθολικού, αυτού που ξεπερνάει τα όρια του χώρου και του χρόνου. Τελικός στόχος του δημιουργού είναι να επέλθει η κάθαρση και η λύτρωση στην ψυχή του θεατή ή του αναγνώστη. (βλ. σ.* 135-138) [Μονάδες 10]

(γ) Μπορεί να γίνει αποδεκτή οποιαδήποτε τεκμηριωμένη απάντηση (είτε ο/η μαθητής/μαθήτρια συμφωνεί με την άποψη του Πλάτωνα είτε συμφωνεί με την άποψη του Αριστοτέλη), εφόσον ο/η μαθητής/μαθήτρια θα έχει αναπτύξει τη δική του/της δομημένη επιχειρηματολογία. [Μονάδες 5]

Γ2. Αφού μελετήσετε το πιο κάτω παράθεμα και αξιοποιήσετε τις φιλοσοφικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στο ερώτημα που ακολουθεί:

«Ο δεύτερος παράγων που υπαγορεύει την αντικειμενικότητα της θεωρίας του ωφελιμισμού είναι το γεγονός ότι ο προσδιορισμός μίας πράξης ως ηθικά καλής ή κακής δεν εξαρτάται από τις προθέσεις και τις διαθέσεις του πράττοντος προσώπου, που είναι υποκειμενικές καταστάσεις, αλλά υπαγορεύεται από τις συνέπειες ή τις επιπτώσεις της πράξης, οι οποίες μπορούν να παρατηρηθούν και να ελεγχθεί η ισχύς τους. [...] Υπάρχουν, βεβαίως, περιπτώσεις στις οποίες τα οφέλη και οι βλαβερές συνέπειες μίας πράξης δεν μπορούν να υπολογισθούν εύκολα».

Θ. Ν. Πελεgrίνης, *Ηθική Θεωρίες - Εφαρμογές*, Αθήνα, εκδόσεις Πεδίο 2023, σ. 92-93.

Ερώτημα: (α) Να εξηγήσετε τη θεωρία του ωφελιμισμού και να αναφέρετε τους δύο (2) εισηγητές της· (β) Να αναφέρετε μία (1) αδυναμία της θεωρίας αυτής και να την εξηγήσετε· (γ) Θα μπορούσε κατά τη γνώμη σας να λειτουργήσει η θεωρία αυτή στην εποχή μας; Εξηγήστε.

Απάντηση Γ2

Οι μαθητές/μαθήτριες οφείλουν να αναφερθούν στα ακόλουθα σημεία:

(α) Η θεωρία του ωφελιμισμού υποστηρίζει ότι ηθικά σωστή θεωρείται η πράξη η οποία προσφέρει ευτυχία σε μεγαλύτερο αριθμό ανθρώπων. Στόχος του ανθρώπου είναι να επιλέγει την πράξη εκείνη που συμβάλλει περισσότερο στην ευδαιμονία των ανθρώπων. Εάν δηλαδή μία πράξη ωφελεί περισσότερα άτομα σε σχέση με αυτά που βλάπτει, τότε θεωρείται ηθικά σωστή. Εάν όμως προκαλεί βλάβη σε μεγαλύτερο αριθμό ατόμων σε σχέση με τον αριθμό ατόμων που ωφελείται, τότε η πράξη θεωρείται ηθικά επιλήψιμη. Εισηγητές της θεωρίας αυτής είναι οι φιλόσοφοι Τζέρεμι Μπένθαμ και Τζον Στιούαρτ Μιλ. (βλ. σ.* 103) [Μονάδες 10]

(β) Ο/η μαθητής/μαθήτρια μπορεί να αναφερθεί σε μία από τις δύο αδυναμίες της θεωρίας του ωφελιμισμού:

Μία αδυναμία της θεωρίας του ωφελιμισμού είναι ο κίνδυνος της αδράνειας. Η αδράνεια μπορεί να επέλθει από το γεγονός ότι ο άνθρωπος δυσκολεύεται να αξιολογήσει εκ των προτέρων τις συνέπειες της πράξης του. Λόγω του ότι δεν μπορεί να είναι σίγουρος εάν το αποτέλεσμα της πράξης του θα προκαλέσει μεγαλύτερη ωφέλεια παρά βλάβη στο κοινωνικό σύνολο, πιθανόν να επιλέξει να μην πράξει τίποτα, επιλέγοντας την αδράνεια. (βλ. σ.* 104-105) [Μονάδες 10]

Ή

Μία αδυναμία της θεωρίας του ωφελιμισμού είναι το γεγονός ότι πολλές φορές έρχεται σε αντιπαράθεση προς το κοινό περί ηθικής φρόνημα. Αρχικά, κάποιοι όροι του ωφελιμισμού έχουν αρνητική έννοια και θεωρούνται ηθικά επιλήψιμοι, όπως π.χ. οι όροι ωφελιμιστής ή ωφελιμιστικό. Παράλληλα, υπάρχουν περιπτώσεις όπου, παρόλο που ο αριθμός του κοινωνικού συνόλου που ωφελήθηκε από μία πράξη είναι μεγαλύτερος, εντούτοις ηθικά δεν μπορεί να εκτιμηθεί, εάν η πράξη αυτή προκάλεσε σε κάποιους άλλους μεγάλο πόνο ή ακόμα και θάνατο. (βλ. σ.* 105-106) [Μονάδες 10]

(γ) Μπορεί να γίνει αποδεκτή οποιαδήποτε τεκμηριωμένη απάντηση (είτε ο/η μαθητής/μαθήτρια πιστεύει ότι η θεωρία του ωφελιμισμού είναι εφικτό να λειτουργήσει στην εποχή μας, είτε όχι), εφόσον ο/η μαθητής/μαθήτρια θα έχει αναπτύξει τη δική του/της δομημένη επιχειρηματολογία. [Μονάδες 5]

ΤΕΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΛΥΣΕΩΝ